

Güntekin'in romanlarında kaçınılmaz bir unsur olmuştur.

Asiltürk, Reşat Nuri'nin romanlarının "hastalık koleksiyonu" gibi göründüğünü belirtir ve çalışmasının sonunda oluşturduğu tabloda bunu gösterir. Tabloda her romanda rastlanan hastalıklar ve hangi kahramanların bu hastalığa yakalandığı, hastalıklarla ilgili meslekleri yapan kişiler gösterilir. Tablo, romanlardaki hastalık motifinin dökümünü vermesi bakımından dikkate değerdir ve böylece hastalık motifinin romanlardaki önemi belirlenmiş olur.

Şairliği, eleştirirliği ve akademisyenliği ile tanınan Bâki Asiltürk bu çalışmasında roman üzerine incelemelerdeki başarısını ortaya koymuştur. Reşat Nuri Güntekin'in romanlarındaki "hastalık motifi"ni ele alırken Reşat Nuri'yi tekrar okutur ve hatırla-

tır. Çalışması ile hastalık çevresinde ele alınabilecek noktalara değinerek romanın kaçınılmaz unsuru insanı da ön plana çıkarmış oluyor. 2000'li yıllardan sonra romanın, insanın ıskalandığı, insana dair verilerin azaldığı, bir kurgusal teknik konumuna geldiğini belirten Asiltürk, bu çalışması ile insan ve insan sıcaklığının temel alındığı Reşat Nuri'nin usta romancılığına ortaya koymuştur. Günümüzde roman yazan, iyi bir romancı olmayı düşünen herkesin Reşat Nuri'nin en azından belli başlı romanlarını okuması gerektiğini düşünen Asiltürk, çalışması ile roman okurlarının Reşat Nuri'nin romancılığı konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamıştır. Derslerde kaynak kitap olarak da kullanılabilir çalışması, roman araştırmacılarına yol gösterir niteliktedir.

*Nilüfer Aka**

Postmodern Pencereden "Uzun İhsan Efendi"ye Bakmak**

Mutlak güzelliğin yansımalarının toplanmaya çalışılması olarak genelde sanat, özelde edebiyat, ilk insandan beri sürekli değişerek varlığını devam ettirmiştir.

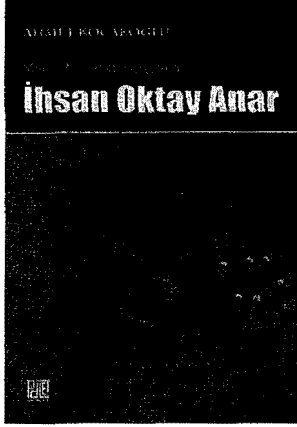
Bu değişimler hiçbir zaman kendi kendine oluşmamıştır. Aksine, ya toplumsal infialler, ya siyasî-dinî baskılar ya da kitlesel savaşlar sonucu içine düşülen acı insanların tepkilerini ortaya koymasına yol açmış, bu durumun da edebiyatta çeşitli yansımaları olmuştur.

Klasisizm, kilise baskısı sonucunda bunalan bir toplumun fotoğrafıdır. Romantizm, klasiklerin kendini duygudan arındırmalarına tepkidir. Natüralizm, romantizmin duygusu yerine doğanın nedenselliğini yerleştirmiştir. Sembolizm ise natüralizmin makineleşmiş eserlerinden bıkışın delilidir.

Günümüzde ise durum çok farklıdır. Eskiden birbirinden haberi az olan/olmayan kitlelerin parçalanmışlıklarını şimdi herkes müşahade et-

* Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Araştırma Görevlisi.

** Ahmet Koçakoğlu, *Yerli Bir Postmodern İhsan Oktay Anar*, Palet Yayınları, İstanbul, 2010, 352 s.

mekte, herkes birbirini gözle(mle)ye bilmektedir. Hayatı oluşturan her şey; dünya, doğa, toplumlar, kişiler, ailemiz, ilişkilerimiz, beynimiz hatta ruhumuz bile parça parçadır.

Çağdaş dünyanın bu parçalanmışlıklarına, zıtlıkların bu dağınık birlikteliğine kendini yeni yeni adapte eden Türkiye’de de bu durumun hâliyle edebiyata da yansımaları olacaktı. Sevgi, nefret veya diğer herhangi bir hisse odaklanamama probleminin getirdiği kişilik saçılmaları, Batıların bizden önce yaşamaya başladığı ve adını postmodernizm olarak koydukları bir sürece bizi de dâhil etti. Artık biz de postmoderndik.

Türkiye’de bu bağlamda oluşan edebiyatın kırılma noktası olarak Oğuz Atay görülür. Fakat günümüzde postmodern unsurları daha belirgin kullanarak roman, hikâye veya şiir oluşturan birçok yazar bulunmaktadır.

Palet Yayınları’ndan çıkan ve “Yerli Bir Postmodern” ön tanıtısıyla sunulan kitapta Ahmet Koçakoğlu’nun son dönem Türk edebiyatının en usta kalemlerinden İhsan Oktay Anar’ın anlatılarını tahlil ettiğini görmekteyiz.

Kitap önsöz, giriş, sonuç ve kaynakçanın dışında; hayatı, eserleri ve sanatı olarak üç ana bölümden oluşmaktadır.

“Giriş”te postmodernizmin içeriği öz hâlinde anlatılmış ve tarihsel süreci üzerinde durulmuştur. Burada bahsedilen Türk edebiyatında modern ve öncü postmodern yazarlar, kavramların ve postmodernizm sürecinin zihnimize yerleşmesine yardımcı olması açısından önemlidir.

“Hayatı”nda ise İhsan Oktay’ın doğumu, çocukluğu, eğitimi, askerliği, çalışma hayatı, evliliği ve ailesi gibi başlıklarla hayatı hakkında bilinmesi gereken birçok şey okuyucuyla paylaşılmıştır. “Ayrıca Fizikî Özellikleri, Kişiliği ve Mizacı”nda yazarın, oluşturduğu eserlerdeki figürlerle benzerlikleri sorgulanmıştır.

İkinci bölümde Anar’ın eserleri kısaca tanıtıldıktan sonra üçüncü ve kitabın temel bölümüne gelinmiştir. Burada gerekli metin tahlili metodu kronolojik sırayla eser eser uygulanmıştır. Koçakoğlu’nun anlatıcı ve anlatım tekniklerini postmodern eserlere has biçimde ele alışları oldukça önemlidir. Zira klasik ve modern eserleri incelerken araştırmacıların kullandığı iç monolog, iç diyalog, tasvir gibi metotlar kitapta yerini üstkurmaca (metafiction), metinlerarası ilişki (intertextuality) [montaj (kolaj), yanılısama (parodi)], öykünme (pastiş)ye bırakmıştır.

Koçakoğlu, anlattıklarının akılda kalıcı olması ve daha iyi idrak edilebilmesi için zaman zaman konuyla alakalı hikâye veya menkıbeler de yer vermiştir. Türkiye’de postmodernizm konusuna kafa yormuş Yıldız Ecevit, Nüket Esen, İsmet Emre gibi değerli edebiyatçılar

rın bu konu üzerinde söylediklerinin yanı sıra kendi ilginç ve bir o kadar da yerinde tespitlerini paylaşmıştır bizlerle. Kitabın arkasındaki kaynakçada ise konuyla ilgilenenlere yol gösterebilecek bir hayli eser bulunmaktadır.

Zaman zaman uzun cümle kurgularından kaynaklanan küçük anlam problemleri ve Türkçeye yerleş-

mediği hâlde (catastrophe-katastrof: felaket...) kullanılan bazı Batı kökenli kelimeler eserde iğreti dursa da *Yerli Bir Postmodern İhsan Oktay Anar*, akademisyenlerin yanı sıra Anar'ı anlamaya çalışan her bireyin mutlaka okuması gereken bir eser, postmodern Türk edebiyatını anlayabilmek yolunda önemli bir kılavuzdur.

Bülent Ahmet Turan*

Edebiyat Sanatı ve Bilimi**

Prof. Dr. İsmail Çeşitli'nin ilk baskısı 2008 yılında yapılan kitabı *Edebiyat Sanatı ve Bilimi*, genişletilmiş ve gözden geçirilmiş bir biçimde yeniden yayımlandı. Kitap, edebiyat teorisine Türk edebiyatını merkeze alarak bakması açısından kendi sınıfındaki diğer kitaplardan ayrılıyor. Ayrıca edebiyat bilimi ve teorisine dair teorisyenlerin görüşlerine boğulmadan kaleme alındığı için ayrı bir yerde duruyor. *Edebiyat Sanatı ve Bilimi*'nin çıkış noktası, Çeşitli'nin öğrencilik yıllarındaki zihnini meşgul eden birtakım sorulara dayanıyor.

Edebiyat Sanatı ve Bilimi, üç ana bölümden oluşmaktadır. "Estetik ve Sanat" başlıklı birinci bölümde "İnsan ve Sanat", "Sanatkâr" ve "Estetik" ele alınıyor. Burada edebiyatın en genel mânâsına vurgu yapılıyor. Bu sebeple birinci bölüm, kitapta yer alan diğer bölümlere kapı aralayan bir eşik görevi üstleniyor. İkinci bö-

lüm "Edebiyat Sanatı" başlığını taşıyor. Adından da anlaşılacağı üzere bu kısımda, edebiyatın anlamı, geleceği, tarihi, işlevi üzerinde duruluyor. Çeşitli'nin ifadesiyle; "Aslında bu bölümde tamamıyla, 'Edebiyat nedir?' sorusunun cevabını bulma ve ortaya koyma gayreti üzerine odaklanılmıştır."

"Edebiyat Bilimi" başlığını taşıyan üçüncü bölümde ise, devrin şartları gereği bilim tarafı da ortaya çıkan edebiyat ele alınmaktadır. Edebiyat bilimi, bilimin alt dalları ve edebiyatın kaynakları bu bölümün meseleleri arasındadır. Üçüncü bölüm, edebiyatı dar bir çerçeveye hapsedmeden çağın şartlarını ve yeniliklerini takip eden bir ilim adamının tecrübelerini yansıtıyor. İsmail Çeşitli, kitap boyunca millî olan bir edebiyatı referans alsa da, dünyada cereyan eden edebiyat akım ve teorilerine kayıtsız kalmıyor. Bu bölüm, genç araştırmacılara kafa karıştıran teorilere hangi cepheden nasıl bakmaları

* Mevlana Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü Araştırma Görevlisi.

** İsmail Çeşitli, *Edebiyat Sanatı ve Bilimi*, 2. bs., Akçağ Yayınları, Ankara, 2011, 400 s.